

Μεθοριακότητα I

Liminality

Ομαδική Έκθεση

19 Ιανουαρίου – 2 Μαρτίου, 2024

Αθήνα

Με την έκθεση “Μεθοριακότητα I Liminality”, η CITRONNE Gallery εισάγει μια ακόμη τρέχουσα προβληματική. Πρόκειται για ζητήματα που απορρέουν από την ρευστή πραγματικότητα των ημερών μας, η οποία ανατρέπει παραδοσιακούς τρόπους ύπαρξης, ταυτότητας και βίου - εκουσίως ή ακουσίως. Περιγράφεται το μεταβατικό στάδιο της εγκατάστασης από την μια συνθήκη στην άλλη σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και οι συνεπαγόμενες ‘τελετουργίες’. Οι καλλιτέχνες Γιώργος Γιατρομανωλάκης, Μαρίνα Παπαδάκη, Ναταλία Παπαδοπούλου και Μάρω Φασουλή πραγματεύονται την έννοια του ενδιάμεσου χώρου.

Liminality, η *Μεθοριακότητα* στην ελληνική της εκδοχή, είναι όρος τον οποίο εισήγαγε ο Γάλλος εθνογράφος Arnold van Gennep* στο βιβλίο του “Τελετουργίες Διάβασης” το 1909. Πρόκειται για το μεσαίο στάδιο του τριμερούς σχήματος “αποχωρισμός, μετάβαση, ενσωμάτωση στις τελετουργίες”. Η έκθεση επανατοποθετεί την έννοια αυτή στο πλαίσιο των σύγχρονων βιωμάτων, συνέπεια των παγκοσμίων εξελίξεων. Η επιμελήτρια της έκθεσης Βίκυ Τσίρου** διευρύνει την σημασία του όρου και εξετάζει σύγχρονες εκφράσεις του. Όπως επισημαίνει στο επιμελητικό της κείμενο, «οι πιο πρόσφατες ερμηνείες του όρου περικλείουν όχι μόνο την έννοια της τελετουργίας αλλά και τις αλλαγές στην σφαίρα του κοινωνικού και του πολιτικού. Σήμερα, στην εποχή της ‘ρευστής νεωτερικότητας’, παρατηρούμε πως το *status quo*, ένα ολόκληρο σύστημα αξιών, βρίσκεται σε μία συνθήκη συνεχούς αστάθειας που χαρακτηρίζεται από αλλεπάλληλες μεταβάσεις ή με άλλα λόγια από μία μόνιμη συνθήκη μεθοριακότητας».

CITRONNE

Τα έργα της εκθέσης ανιχνεύουν την 'Μεθοριακότητα' μέσα από τέσσερα αδιόρατα περάσματα: την αρχιτεκτονική δομή, τον ρου της ιστορίας, την ενσωμάτωση της παράδοσης, καθώς και την εσωτερική βιωματική διαδικασία. Η έκθεση δεν ταυτίζει αυστηρά το έργο κάθε καλλιτέχνη με μία θεματική· τείνει όμως να το τοποθετεί σε έναν από τους τέσσερις αυτούς άξονες. Τα έργα ενσωματώνονται στην αρχιτεκτονική δομή της γκαλερί. Τοποθετούνται σε διαφορετικά δωμάτια κατά τρόπο που απηχεί την παρομοίωση – που κάνει ο van Gennep - της κοινωνίας με μία κατοικία και τα διαφορετικά δωμάτιά της. Οι διελεύσεις στην ζωή των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων μοιάζουν με μία μετακίνηση ανάμεσα στους εσωτερικούς χώρους της κατοικίας.

Τα ζωγραφικά έργα της Μαρίας Παπαδάκη απεικονίζουν με πλακάτα χρώματα υβριδικές ανθρωπόμορφες και ζωόμορφες παρουσίες σε χώρους που συμπλέκουν το φαντασιακό με το πραγματικό, το μέσα με το έξω. Η καλλιτέχνης δημιουργεί γεωμετρικές δομές που μοιάζουν με αινιγματικά συστήματα οργάνωσης της πραγματικότητας. Οι τίτλοι κάποιων έργων της όπως το *Great Horse Manure Crisis of 1894* αναφέρονται σε πραγματικά ιστορικά και κοινωνικά συμβάντα που η εικαστικός μεταγράφει μέσα από μοτίβα και ψευδαισθησιακούς χώρους. Η έννοια της μετάβασης εννοείται κυρίως ως οι τομές που συμβαίνουν μέσα από τους κοινωνικούς ανασχηματισμούς.

Στα επιτοίχια έργα και τοτεμικά γλυπτά της Μάρως Φασουλή, οι υφές και διάφορα υλικά όπως καλάμια και νήματα επαναδιαπραγματεύονται την λαϊκή παράδοση και την τέχνη της υφαντικής. Οι συνθέσεις της παρουσιάζουν την υφαντική ως αποδεσμευμένη από μία δεδομένη οργάνωση αυστηρών κανόνων που ενέχει η συγκεκριμένη, λαϊκή τέχνη. Το πέρασμα από την σύμβαση και την αναπαραγωγή τυποποιημένων μοντέλων στην πιθανότητα του «λάθους», την ελευθερία και τον αυθορμητισμό ανοίγει τον δρόμο για νέους τρόπους μάθησης και προβάλλει την δημιουργική φαντασία. Δίνει επίσης υπόσταση στην γυναικεία ταυτότητα και εργασία καθώς και στην σχέση τους με την ενσώματη εμπειρία και την φύση.

Η επιτόπια (in situ) βιντεοεγκατάσταση *Άλογα, Άλογα* (2024) της Ναταλίας Παπαδοπούλου μεταβάλλει το μακρόστενο πέρασμα του διαδρόμου της γκαλερί σε μία εμπυθιστική οπτικοακουστική σήραγγα με ηχοτοπία, λόγο και έντονες οπτικά εικόνες που θυμίζουν ίχνη ή εντυπώσεις. Η λογική αλληλουχία, ο εμπειρικός χώρος και χρόνος καταργούνται καθώς οι εικόνες εμπλέκονται μεταξύ τους ή

ακολουθούν μια μη γραμμική, συνειρμική αφήγηση με εναλλασσόμενο ρυθμό. Τόσο η εγκατάσταση όσο και τα δύο ακόμα έργα της που παρουσιάζονται στην έκθεση φανερώνουν τον ποιητικό εαυτό, τις εσώτερες, ασυνείδητες ή υποσυνείδητες σκέψεις και κρυφές πτυχές του ψυχισμού που ξυπνούν στην συνθήκη της μεθοριακότητας.

Οι φωτογραφίες του Γιώργου Γιατρομανωλάκη από την ενότητα *The Splitting of the Chrysalis & the Slow Unfolding of the Wings* (2018) (ελεύθερη απόδοση: Η μεταμόρφωση της χρυσαλίδας και το αργό άνοιγμα των φτερών), εκκινούν από ένα προσωπικό, βιωματικό πέρασμα από μία προγενέστερη σε μία νέα σχέση με τις μνήμες και το παρελθόν. Η διαδικασία ξεκινά με το στάδιο του αποχωρισμού, μπαίνει στο στάδιο της μεθοριακότητας και καταλήγει στην ενσωμάτωση. Το έργο παραλληλίζει την εμπειρία αυτή με τους βιολογικούς κύκλους στην φύση και συγκεκριμένα με το πέταγμα της χρυσαλίδας. Υποδηλώνει κατά επέκταση τον συσχετισμό που κάνει ο van Gennep ανάμεσα στην περιοδικότητα των μεταβάσεων ενός ανθρώπου με την περιοδικότητα των φυσικών φαινομένων. Οι μεταβάσεις οργανώνουν τον χρόνο και αντίστοιχα ο βιολογικός χρόνος ορίζει τις μεταβάσεις.

Ως σύνολο, τα έργα συνιστούν μία πολυμορφία από εκφραστικά μέσα, ποιότητες, υφές και αισθήσεις.

* Η μεθοριακότητα αναφέρεται στις μεταβάσεις από ένα στάδιο ζωής σε ένα άλλο και από μία θέση στο κοινωνικό σύνολο σε μία επανένταξη με διαφορετικό ρόλο και νέες μορφές σχέσεων. Πρόκειται για ένα μεταίχμιο κατά το οποίο το άτομο αποχωρίζεται μία πρότερη συνθήκη και εισέρχεται σε μία ενδιάμεση, μετέωρη κατάσταση στην οποία τα όρια ανάμεσα στο συνειδητό και το ασυνείδητο, το προσωπικό και το συλλογικό, τον χώρο και τον χρόνο αμβλύνονται. Συχνά η εμπειρία είναι ενσώματη.

**Η Βίκυ Τσίρου είναι ανεξάρτητη επιμελήτρια, ιστορικός και θεωρητικός τέχνης.